Intervenció de la CUP de Lleida en la 1a audiència pública sobre el projecte de remodelació del parc de Les Basses

Veïns i veïnes assistents a la primera audiència pública de Lleida, representants d'entitats de la ciutat, Sr. Ganau, regidors i regidores, alcalde-president:

En primer lloc voldríem expressar un parell d'agraïments, fer un breu esment sobre la pròpia existència de l'audiència, ja que és la 1a, i entrar ja en l'objecte de la mateixa que no és altre que el futur del nostre Parc de les Basses.

-Així doncs, en nom de la CUP volem agrair als 230 ciutadans i ciutadanes de Lleida que amb la vostra signatura ens vàreu donar la confiança i la legitimitat per convocar i representar-vos avui en aquesta audiència pública sobre el futur del parc de Les Basses, així com a les entitats de la ciutat –algunes d'elles presents en aquest acte- pel suport rebut durant els mesos anteriors i sense el qual ens hagués estat més difícil de seguir lluitant per fer possible l'exercici del dret a la participació ciutadana que avui estrena un nou mecanisme fins ara inèdit a la nostra ciutat.

-De la mateixa manera no volem deixar d'agrair a la classe política lleidatana, tant pel que fa a l'equip de govern com pel que fa a l'oposició al Ple, atès els obstacles i el desinterès, respectivament, amb que ha topat a aquesta audiència fins arribar a ser convocada, que gràcies a la necessitat de suplir aquestes mancances i febleses, s'ha enfortit el treball associatiu, s'han enfortit els llaços entre entitats i s'ha enfortit amb renovada il·lusió la resposta ciutadana que ha passat, i de molt llarg, per davant de l'administració a l'hora de fer possible les audiències públiques a Lleida. Aquesta audiència pública, la 1a en la història de la ciutat, s'ha convocat tard i malament:

1.-arriba 1 any i mig més tard del que pertocava segons reglament, però hem rebut l'auxili del Síndic de Greuges de Catalunya que us ha recordat quines són les vostres obligacions legals.

2.- la Paeria no ha habilitat (com us vàreu comprometre) un accés documental directe penjant la documentació a la xarxa, sinó que només en horari laboral calia personar-se a la 5a planta del Pal·las, però ho hem fet des de la CUP (i amb l'ajut de la ciutadania que ens va avisar que mancava actualitzar la informació urbanística i així ho vàrem poder rectificar i complementar als pocs dies).

3.- també us vàreu comprometre des de la Paeria a convidar directament per mailing a totes les entitats a participar, i ni un sol email ha sortit de l'ajuntament, pel que des de la CUP hem contactat amb tantes entitats i persones com ens ha estat humanament possible.

4.- heu afegit requisits –i per tant obstacles- d'accés com la inscripció prèvia obligatòria i a sobre preguntant pel contingut de les preguntes o comentaris que lliurement i espontània els participants hem de poder fer en aquesta sala, però confiem en que per futures audiències sabreu rectificar degudament

5.- per últim, en dos dies tindran lloc les dues primeres audiències públiques a la ciutat, sobre dos matèries diferents sí, però envers les quals les entitats i associacions ciutadanes bé poden estar igualment d'interessades en dir-hi la seva, i amb la vostra negativa a separar-les degudament en el temps, òbviament es limita la capacitat de la societat civil i la ciutadania a participar al exigir-los-hi aquest doble esforç d'implicació gens raonable i de retruc es limita, o s'intenta limitar, el posterior debat públic obert a partir d'aquest acte. Però hem rebut un allau de suports tant de ciutadans com d'entitats que ens fan veure que Lleida sí té ganes de debatre i de participar i que la riquesa i el potencial de la nostra societat civil depassa i de molt aquest acte d'audiència.

Avui assistim, doncs, fruit de la pressió popular al naixement d'un nou espai per al diàleg entre la classe política i la ciutadania. Per això, no insistirem en la nostra crítica, fonamentada, a les mancances amb que hem arribat tots plegats fins aquí. A partir d'aquí, els oferim la mà estesa per a fer de les audiències públiques una oportunitat per repensar un model –ara tancat- de presa de decisions sobre els projectes col•lectius en el futur de la ciutat. Ja sabem que heu acudit a unes eleccions i ja sabem que els ciutadans/es us han escollit democràticament per representar-nos i que legalment això us confereix el poder polític suficient per decidir sobre el Parc de les Basses i sobre qualsevol altre projecte. No parlem de legalitat ni de legitimitat, parlem de conviccions democràtiques, parlem de triar entre gestionar un ajuntament que ens tracta com administrats –i fins i tot massa sovint com a consumidors, usuaris o clients ateses les constants privatitzacions d'espais i de serveis- o prendre's seriosament l'assignatura pendent a la nostra ciutat de la participació i la codecisió per tractar la ciutadania com allò que és: la dipositària dels drets civils i polítics al servei de la qual han d'estar tots els membres de la corporació, parlem de poder popular i de cultura cívica. Aquí tenen el veritable sentit de la paraula civisme: ciutadans i ciutadanes empoderats en els seus drets i els seus deures envers un sentir col•lectiu, una cerca del bé comú, una aposta per construir ciutat més enllà d'anar votar cada quatre anys. Aprofiteu aquest potencial, aprecieu l'esforç posat des de fora de l'ajuntament per convocar aquesta audiència i no menyspreu les aportacions d'entitats i partits sense representació, quan tots nosaltres tenim en comú una estima per la ciutat i un propòsit ferm d'avançar cap a la justícia social i la qualitat de vida.

-I és precisament sobre qualitat de vida que volem parlar en aquest debat sobre el futur de les Basses:

2006/7.- Com tots sabem, l'any 2006 apareixen les primeres propostes de remodelació del Parc de les Basses i el mateix any s'inicia un taller projecte de caire principalment tècnic però molt ben elaborat, que va generar un reflexió molt interessant i que va establir unes conclusions que, resumidament, pivotaven sobre la necessitat de dotar les noves Basses d'uns usos vinculats amb el medi ambient, la cultura, els esports, l'educació, la ciutadania i el comerç, consum i turisme sense que en cap cas es tractés d'implantar una gran superfície comercial de les dimensions previstes finalment, tot en base a la potenciació dels usos originals del Parc actual. Probablement, el de 2006, hagués pogut ser un procés més ampli i més obert, que hauria pogut contemplar una major sensibilitat cap als veïns i veïnes de les immediacions del Parc que es veuen més directament afectats, però en reconeixem públicament les virtuts i l'encert de pensar un nou Parc adaptat a les necessitats del segle XXI que són, més que mai, les de disposar

d’un espai de lleure a l’aire lliure, amb elements naturals i sobretot de caràcter públic i gratuït.

2008.- A l’any 2008 té lloc un segon procés de participació que res té a veure amb aquell taller de projectes del 2006. Sobre aquest segon procés de participació endegat per la Paeria cal dir, clarament i sent curosos tècnicament quan parlem de participació, que les bústies de suggeriments i les enquestes no són mecanismes que poden considerar-se eines de participació. Tampoc les exposicions itinerants de fotos, ni els concursos de dibuix infantil. Fer passar aquestes iniciatives (al marge que puguin ser un complement amb valor merament divulgatiu del procés) per un veritable procés de participació, creiem que posa de relleu per si mateix una manca de voluntat real de generar espais de major aprofundiment democràtic en la presa de decisions públiques. La base de la participació ciutadana no és adornar ni legitimar una proposta preconcebuda, sinó la de generar espais de discussió, codecisió, debat, aprenentatge compartit, i empoderament en definitiva. La participació ciutadana demana, també a la nostra ciutat, d'un urgent i profund canvi en les lògiques del poder polític a les que estem habituades.

2009/10.- Arribats a l’any 2009 s’aprova el 27.03.09 un avanç per la modificació puntual de planejament urbanístic que donaria lloc al Pla Parcial de les Basses que havia de contemplar aquesta remodelació i aquest nou impuls d’aquest parc territorial de la ciutat, segons les propostes recollides tant en el taller-projecte participatiu de 2006/7 com en la bústia de suggeriments de 2008. I la sorpresa és que l’avanç contempla una requalificació del Parc –fins ara no urbanitzable- i una ampliació del parc que passa de 20(,48) a 27(,11) hectàrees (=270.000m2) de superfície a base d’expropiar terrenys als veïns del Parc (en alguns casos afectant el seu propi habitatge i en tot cas amb una despesa municipal per les expropiacions) amb l’objectiu d’implantar un sostre edificable de fins a 20.000m2 dels quals 12.000m2 per una o vàries grans superfícies i 8.000m2 més d’usos hotelers i terciaris. És a dir com es proposa un 10% de la superfície del Parc sacrificada per a usos comercials, s’amplia el Parc i s’afegeix 7 hectàrees (=70.000m2) expropiades als veïns, que segueix essent un 8% gens menyspreable, tenint en compte que el gran actiu del Parc de les Basses està precisament en disposar de tantes hectàrees d’arbrat i de passeig com cap altre Parc a la ciutat. I en quant a usos diferents als propis de lleure, esport i salut a l’aire lliure es preveu un 10% a “complementaris” que són comercials, terciaris (hotelers, restauració i “recreatiu amb limitacions”) i residencial “especial”. Cal també apuntar les omissions, allò que no hi hem sabut trobar, com un estudi de la composició de l’arbrat encara existent i com ha de ser la seva regeneració, si ha de ser més respectuosa amb el bosc mediterrani i amb el seu entorn d’Horta, així com tampoc un estudi de mobilitat de que mancava l’avanç del projecte i que si s’ha incorporat a l’aprovació definitiva, desconeixem si ha tingut en compte les associacions d’usuaris de transports i de bicicleta per a recollir les seves propostes. En tot cas, al respecte del que i el com ha estat aprovat hem de fer 2 consideracions:

1) La 1a que efectivament el projecte de modificació es va fer públic i van haver-hi al·legacions, sobretot dels veïns afectats, però no pas d’entitats ni de ciutadania en general, i que per això es va aprovar al 2010 la Modificació urbanística amb petits canvis. I és lògic que així sigui quan es compleix amb uns períodes legals d’exposició pública del projecte urbanístic, però com bé sabem, això no significa que la ciutadania hagi estat assabentada d’aquestes decisions, que n'entengui el llenguatge tècnic, ni encara menys que es contemplin les seves aportacions, perquè això és legalitat

urbanística però no pas participació ciutadana. La participació com hem dit va ser prèvia i no simultània a l'aprovació urbanística del Pla:

En aquest sentit, el Pla Parcial de les Basses aprovat al 2010, i la modificació per adaptar el parc a sòl urbanitzable, i per tant fer-hi compatible els usos comercials i privats plantejats, era des de bon principi la idea de Parc de l'equip de govern i no la de les persones d'aquesta ciutat.

Les incorporacions comercials i privades mai van ser posades a discussió i reflexió real dels participants ni en el procés participatiu dut a terme ni al 2006 ni a la bústia o procés informatiu de 2008. Només cal fer un cop d'ull a les memòries d'ambdós processos per veure-ho, ni rastre de centres comercials, hotelers o recreatius. Les úniques propostes que ni de lluny s'hi assemblen: la recuperació del càmping, un restaurant i alguna cafeteria que compleixen les funcions normalitzades de comerç, consum i turisme.
De la mateixa manera que en el concurs públic per al disseny de la remodelació del Parc tampoc no es va facilitar la memòria d'aquestes reflexions del taller-projecte ni de la bústia als concursants, amb la qual cosa quedava assegurat que en cap cas el projecte resultant o guanyador de la licitació mai no hauria pogut tenir en compte cap de les aportacions ciutadanes, perquè senzillament en les bases del concurs no-existien.

2) I la 2a consideració a fer envers la requalificació d'usos del Parc és que no és una simple qüestió de percentatges la que pesa en aquest intent "d'harmonitzar els usos privats i públics" (en nomenclatura dels propis informes urbanístics de la paeria donant llum verda al projecte). Es tracta de 2 models d'usos que ens porten a 2 models de Parc i, per extensió, a 2 models de ciutat:

En parlàvem divendres a l'Ateneu Popular de Ponent amb en Manuel Delgado, l'antropòleg, a qui vàrem convidar a reflexionar en motiu d'aquesta audiència: l'espai públic, l'espai social, no existeix sinó que el creem quan l'utilitzem, quan en fem un ús públic. És allò que deia Córtazar que un pont és un home creuant un pont, sense l'home el pont no és res perquè no duu ningú enlloc. Les Basses són aquest pont. Són espai públic només si li donem uns usos públics. Si les reservem –encara que sigui parcialment- a usos privats deixen de ser aquest espai. Delgado encara anava més lluny: l'ús privat és una contradicció en si mateix perquè l'ús privat no és ús, és consum. I no es pot parlar, com ho fa el Pla Parcial de les Basses aprovat de "serveis privats col•lectius" o són privats o són col•lectius, o són usos o són consums. Una gran superfície comercial de 12.000m2 més 8.000m més d'usos terciaris i hotelers, al nostre entendre no és un model públic, per molt que mantingueu el sòl sota titularitat municipal (només faltaria) però el seu ús i per tant tot el seu sentit de ser no serà 100% públic.

Per tot això, la ciutadania quan es va expressar en els processos participatius previs, i avui la CUP així ho reivindiquem, contemplava únicament un Parc de les Basses al servei d'uns usos 100% públics, gratuïts, oberts i respectuosos amb l'entorn i amb el veïnat que sempre hi ha viscut i que connecti amb el valor afegit de les Basses de ser un espai viscut. Perquè no és el mateix repensar un parc on totes les històries de vida personals dels lleidatans i lleidatanes hi tenen un racó per al record i la construcció del relat familiar, que fer-ho sobre un espai erm. Només dins la normativa que marca una tramitació urbanística i només dins la lògica del capital privat i la rendibilitat dels negocis, pot ser el mateix un espai viscut que qualsevol altre tros de sòl no urbanitzable

acabat de requalificar. Però per al comú de les persones, i creiem també que per als nostres representants polítics no pot ser de cap manera el mateix. La memòria col•lectiva és un valor en si mateix que segurament no pot pagar amb diners cap inversor ni captador de negocis immobiliaris, comercials o terciaris. És a l'equip de govern que us competeix, per tant, la defensa d'aquests valors, i aquesta suma d'espais viscuts que fan una ciutat i que ens cohesionen socialment.

És per això que avui estem aquí, és per això que aquesta audiència pública té tot el sentit, perquè volem saber quin és el futur per al Parc de les Basses, volem saber quin projecte exactament han previst més enllà del que consta en la tramitació urbanística? I en aquest espai els hi formulem un conjunt de qüestions centrals, que resumirem en 4:

1. En la memòria de l'ordenació hi consta el fet que el seu poc ús i infrautilització han dut a una progressiva degradació del que havia estat el Parc. Ha sigut a l'inrevés: la seva degradació ha conduït a la seva situació actual i constatem que a dia d'avui el Parc no ha perdut gens ni mica la seva funcionalitat i només cal acostar-s'hi un cap de setmana per a comprovar-ho, o preguntar al veïns quantes persones fan ús de la zona de pic-nic per exemple. És un argument del tot falsejat i en tot cas, la degradació de les instal·lacions correspon a l'ens responsable de la seva cura i gestió, en aquest cas la Paeria, que és qui se n'ha de responsabilitzar i assumir la culpa de la degradació. A més en la memòria justificativa afegiu que en base aquesta degradació "no tenen sentit alternatives quant a l'àmbit de modificació, formulant-se únicament l'alternativa actual en contraposició a l'alternativa 0, de continuïtat del model esgotat". Ni és un model esgotat ni és objectiva la idea que la única proposta de remodelació sigui la seva. Existeixen altres apostes de remodelació que contemplen altres usos o iniciatives no necessàriament lligades a la privatització, i estem convençuts que avui es deixaran sentir en aquesta sala. La seva és una decisió política lligada a un model de privatitzacions concret que ha de ser justificat i que no és l'única possible.

2. Considerar que per a la revitalització del parc territorial, que ja compta amb el seu espai propi de naturalització, la ubicació d'una peça comercial i hotelera reactivarà la zona i contribuirà a la recuperació com a espai territorial, és si més no, demanar peres a un pomer. Si la voluntat és la de recuperar un parc territorial el projecte de remodelació ha de passar per enfortir, entenem, els elements de caràcter ambientalista i d'ús popular, no pas de negoci privat. I si teòricament preval la preservació naturalística, paisatgística i de respecte amb l'entorn tal com vol argumentar el projecte, la justificació en relació a la qüestió de l'urbanisme sostenible és clarament insuficient, ens referim al punt 1.3.6 justificació del desenvolupament urbanístic sostenible de la memòria justificativa. Expliqueu-nos perquè la millora de la qualitat de l'àmbit passa per la incorporació d'aquests nous usos en un parc territorial. D'altra banda en aquest sentit el projecte ens resulta barroer: la peça més visible a l'entrada del Parc serà l'equipament comercial, d'usos terciaris i la zona d'aparcament que s'implanta en zones consolidades amb massa arbòria en l'actual Parc Territorial. No veiem quina coherència hi ha entre la idea de reforçar els valors paisatgístics que s'exposen en els objectius del pla amb la zonificació plantejada.

3. En el sí de l'aprovació del projecte no se'n desprèn una argumentació clara sobre la funcionalitat de l'espai comercial, no queden definits ni explicitats els operadors que pretenen intervenir-hi, ni quin estudi de viabilitat serveix com a argument de la proposta. Així mateix caldria clarificar sota quins arguments i lògica s'ha previst aquests

sostres de construcció i no uns altres i, per exemple, en relació als 12.000m quadrats de sostre comercial volem saber si s'ha estudiat l'impacte ambiental i paisatgístic d'una peça comercial d'aquestes dimensions i quina finalitat té en el Parc Territorial; que si mirem als mapes resulta d'una mida gairebé similar a la de la pista d'atletisme. Sense una clara exposició d'aquests elements tot plegat pren les característiques d'un procés d'índole especulatiu més que cap altra cosa. Demanem que s'aclareixin aquestes qüestions. D'acord amb la normativa urbanística del Pla parcial del parc a l'article 22 punt 5 diu "l'activitat comercial es limita a l'esport, el lleure i la salut i la gestió de l'activitat serà unitària i compartida amb la de l'activitat principal del Parc territorial". Caldria ser curós i clar amb la redacció de la normativa i explicitar que volen dir exactament: estan parlant que la gestió del conjunt del Parc pot recaure a l'empresa que dugui a terme l'activitat comercial? Això obre les portes a una fàcil privatització d'altres espais del conjunt del Parc. Podrien aclarir-nos de què parlem quan es refereixen en el mateix article, així com en d'altres punts de la memòria amb establiment comercial singular? Quines característiques té aquest tipus de comerç i quines són les opcions que s'hi han plantejat? S'han assentat a parlar amb la federació de comerç de Lleida d'aquesta ubicació i d'altres alternatives més respectuoses amb el teixit comercial preexistent a la ciutat?

4. Per últim volem saber quina alternativa contemplen pel cas que la Generalitat no autoritzi aquesta zona comercial i què ha de passar durant aquest lapsus de temps amb l'actual estat del Parc, mancat dels serveis bàsics com els sanitaris, que passa amb el manteniment dels camins i del mobiliari encara existent per a l'ús familiar, així com amb unes edificacions pràcticament ruïnoses que poden ser un perill per als esportistes i les famílies amb infants que encara fan ús a diari de les Basses. Cal recordar un cop més que, a pesar de tot, és l'Ajuntament qui des del principi n'és el titular i gestor, i que des del principi el responsable de l'estat actual del recinte és la Paeria.

La nostra alternativa.- Un parc públic per usos públics i una remodelació sostenible des del punt de vista ambiental, social i econòmica, una proposta de decreixement responsable en un context de crisi, respecte aquest pla que considerem excessiu i desnaturalitzador de les Basses:

Quins són els detalls els teniu a la vostra pròpia memòria participativa, són les nombroses propostes ciutadanes que ja tenen recollides i que creiem que podrien implementar-se d'immediat i, fins i tot, només les adaptades a les actuals condicions econòmiques que han de poder permetre un manteniment de baix cost, amb unes instal·lacions similars a les de la Mitjana, que a diferència d'altres obres faraòniques de la ciutat, puguin ser assumides en aquest moment i amb la generació d'activitat que, com un terreny d'acampada, un alberg per trobades juvenils, la recuperació de l'escola de jardineria o l'ampliació dels actuals usos esportius o educatius, poden conduir a la creació indirecta de llocs de treball i sobretot de noves o recuperades funcions del Parc, on el gaudi de les persones no depengui sempre de la seva capacitat econòmica.

Apostem per un espai polivalent que permeti a les famílies i als joves desenvolupar un lleure no comercialitzat, un lleure saludable, relacionat amb el passeig, el joc, l'esport, el campisme i les àrees adients per reunir-se al voltant d'una taula o a cobert per poder aplegar trobades de jovent i de tota índole que avui dia, a Lleida, no comptem amb cap espai obert i públic, en definitiva cap parc territorial, d'aquestes característiques. Perquè l'impuls de la ciutat no comença ni acaba en parcs tecnològics, palaus de congressos o

ponts il·luminats que de moment ens suposen deutes milionaris i que, tant de bo sigui veritat, ens han d'impulsar cap al progrés científic i econòmic. Lleida també és patrimoni. També és natura. També és justícia social i també és qualitat de vida. I la diferència entre comptar amb grans àrees de parc, de lleure, esport i zona verda o no tenir-ne no és només una qüestió estètica sinó una manera de viure i d'entendre la vida. Hi ha al món prou exemples de ciutats mitjanes com la nostra molt avançades dins els estàndards capitalistes de progrés econòmic i financer que són totalment inhabitables. No és el nostre cas, perquè per sort ens envolta l'Horta i tenim La Mitjana, espais naturals hiper-utilitzats per la ciutadania, posant de manifest que avui més que mai existeix la necessitat de les famílies i les persones de passejar, de fer esport, de gaudir d'espais oberts i, ara més que mai en una situació de crisi en que cada cop s'engreixa més el nombre d'aturats i veiem com les famílies treuen els seus fills dels menjadors escolars o els limiten les activitats extraescolars que abans els podien oferir, ara és el moment de donar passos per aquesta Lleida social que mereix viure en un entorn on no tot es compri i es vengui a canvi de diners, on existeixi aquesta opció d'oci saludable, popular i gratuït que són els grans Parcs a les ciutats.

-Desitgem que en aquest acte es desvetllaran molts dels interrogants que hem plantejat i que seran escoltades les diferents aportacions i sensibilitats de la ciutat. En tot cas, ens comprometem a col·laborar en el debat constructiu i sobretot en la comissió de treball per al seguiment del futur del Parc de les Basses, que d'acord amb l'article 24 del R s'ha de crear a partir d'avui, i on totes les entitats i persones que ho desitgin puguin intervenir. Una comissió a la que els emplacem a fixar data avui mateix, a fi de mostrar que el nostre ajuntament sí voldrà mantenir aquest diàleg ciutadà obert i sí complirà aquest compromís amb la participació ciutadana.